

ปีที่ 49 ฉบับที่ 28 : 27 กรกฎาคม 2561

Volume 49 Number 28 : July 27, 2018

สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

การสอบสวนโรคพิษสุนัขบ้าในคน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร วันที่ 26 ตุลาคม-1 พฤศจิกายน 2559

(Human rabies case investigation in Sathorn District, Bangkok, 26th October-1st November 2016)

✉ worryotmd@gmail.com

วรยศ ดาราสว่าง¹, เสาวพัตร อ้นจ้อย², กัญญิกา ถิ่นทิพย์²¹ หลักสูตรอบรมนักโรคระบาดวิทยาภาคสนาม สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค² สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข**บทคัดย่อ**

บทนำ: วันที่ 24 ตุลาคม 2559 สำนักโรคติดต่อได้รับแจ้งจากโรงพยาบาลเลิดสินว่าพบผู้ป่วยเสียชีวิตสงสัยโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งน่าจะเป็นผู้ป่วยโรคพิษสุนัขบ้ารายที่ 2 ของกรุงเทพมหานคร สำนักโรคติดต่อ สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง ได้ทำการสอบสวนเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2559 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยืนยันการวินิจฉัย ค้นหาสาเหตุของการติดเชื้อพิษสุนัขบ้าในผู้เสียชีวิต และค้นหาผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้าในชุมชนร่วมกับการนำผู้สัมผัสทั้งหมดมารับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

วิธีการศึกษา: ทำการทบทวนเวชระเบียนผู้เสียชีวิตเพื่อค้นหาประวัติของอาการและอาการแสดง การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ สัมภาษณ์บุคลากรทางการแพทย์ ญาติและเพื่อนร่วมงานของผู้เสียชีวิตเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการท่องเที่ยวและประวัติการสัมผัสสัตว์ที่สงสัยโรคพิษสุนัขบ้า ได้ค้นหาข้อมูลการตรวจยืนยันโรคพิษสุนัขบ้าจาก www.thairabies.net และมีการค้นหาผู้สัมผัสผู้เสียชีวิตและสุนัขที่สงสัยว่ากัดผู้เสียชีวิต

ผลการศึกษา: พบว่าผู้เสียชีวิตเป็นชาวแก๊งพู่ชาเริ่มมีอาการเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2559 ระหว่างรับประทานอาหารเย็นกับเพื่อนร่วมงานที่แคมป์คนงานก่อสร้าง ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาที่หอผู้ป่วยวิกฤตอายุรกรรม ขณะที่อยู่ในโรงพยาบาล ผู้ป่วยมีอาการกระสับกระส่าย และมีอาการชักเกร็งกระตุก จากนั้นหายใจเร็วและไม่มีชีพจร แพทย์ได้ทำการใส่ท่อช่วยหายใจและกู้ชีพโดยวิธี CPR ผู้ป่วยมีประวัติถูกสุนัขกัดที่จังหวัดชลบุรีเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2559 โดยมีรอยแผลเป็นที่น่องด้านขวา จากการค้นหาพบผู้สัมผัสโรคทั้งหมด 48 รายซึ่งได้รับวัคซีนป้องกันพิษสุนัขบ้าทุกรายเรียบร้อยแล้ว

สรุปและข้อเสนอแนะ: ผู้เสียชีวิตติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าจากการถูกสุนัขที่จังหวัดชลบุรีกัด โดยมีผู้สัมผัสทั้งหมด 48 รายซึ่งได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าจนครบชุดทุกราย ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในคนโดยการแจ้งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเมื่อพบว่ามีสุนัขเสียชีวิตโดยไม่ทราบสาเหตุ

คำสำคัญ: โรคพิษสุนัขบ้าในคน, อำเภอพนัสนิคม, จังหวัดชลบุรี

◆ การสอบสวนโรคพิษสุนัขบ้าในคน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร วันที่ 26 ตุลาคม-1 พฤศจิกายน 2559	433
◆ สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ที่ 28 ระหว่างวันที่ 15-21 กรกฎาคม 2561	440
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ที่ 28 ระหว่างวันที่ 15-21 กรกฎาคม 2561	443

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

1. เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ได้ตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์โรคที่เป็นปัจจุบัน ทั้งใน และต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอผลการสอบสวนโรค หรืองานศึกษาวิจัยที่สำคัญและเป็นปัจจุบัน
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานทางระบาดวิทยาและสาธารณสุข

คณะที่ปรึกษา

นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน นายแพทย์ประยูร ภูนาค
นายแพทย์ธวัช จายนียโยธิน นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ
นายแพทย์ดำนวน อึ้งชูศักดิ์ นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
องอาจ เจริญสุข

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : นายแพทย์นคร เปรมศรี

บรรณาธิการประจำฉบับ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์

บรรณาธิการวิชาการ : แพทย์หญิงจุฬิพร จิระพงษา

นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร

กองบรรณาธิการ

บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์ สิริลักษณ์ รั้งผ่องค์

ฝ่ายข้อมูล

สมาน สมบุญรัตน์ ศศิธรณ์ มาเอเดียน พิชรี ศรีหมอก

ฝ่ายจัดส่ง : พริยา คล้ายพองแดง สวัสดิ์ สว่างชม

ฝ่ายศิลป์ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์ พริยา คล้ายพองแดง

คำชี้แจงการจัดทำ

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

สำนักโรคติดต่อ จะดำเนินการยกเลิกการจัดพิมพ์รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา (WESR) ทางสื่อสิ่งพิมพ์ จะมีการจัดทำในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพียงอย่างเดียว เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยจะเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ต.ค. 2561 เป็นต้นไป

สามารถสมัครสมาชิกเพื่อรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ที่ http://www.wesr.moph.go.th/wesr_new/

ความเป็นมา

วันที่ 24 ตุลาคม 2559 สำนักโรคติดต่อ ได้รับแจ้งผู้ป่วยสงสัยโรคพิษสุนัขบ้าเสียชีวิต 1 รายจากโรงพยาบาลเลิดสิน เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 จนกระทั่งปัจจุบัน พบผู้ป่วยยืนยันโรคติดต่อพิษสุนัขบ้าแล้ว 1 รายในกรุงเทพมหานคร สำนักโรคติดต่องานร่วมกับสถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง และศูนย์บริการสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร ทำการสอบสวนโรคเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม-1 พฤศจิกายน 2559

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยืนยันการวินิจฉัยผู้ป่วย
2. เพื่อค้นหาผู้สัมผัสโรคเพิ่มเติม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในผู้เสียชีวิต
4. เพื่อให้คำแนะนำรวมถึงมาตรการควบคุมโรคที่เหมาะสม

วิธีการศึกษา

1. ยืนยันการวินิจฉัย โดยทบทวนเวชระเบียนของผู้เสียชีวิต โดยค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับ วันที่เริ่มมีอาการ อาการและอาการแสดง การตรวจร่างกายโดยแพทย์ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ประวัติ การสัมผัสสัตว์สงสัยโรคพิษสุนัขบ้า นอกจากนี้ได้สัมภาษณ์ญาติของผู้เสียชีวิต บุคลากรทางการแพทย์ที่แผนกผู้ป่วยนอก หอผู้ป่วยใน แผนกอายุรกรรม หอผู้ป่วยวิกฤติ (Intensive care unit: ICU) เกี่ยวกับอาการและอาการแสดงของผู้เสียชีวิตเพิ่มเติม กระบวนการดูแลผู้ป่วย ประวัติการเดินทางและการทำงานของเสียชีวิต หลังจากนั้นทำการบันทึกลงในแบบสอบสวนโรคโดยสำนักโรคติดต่อ

2. ศึกษาความสัมพันธ์ของการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในผู้เสียชีวิต โดยสำรวจสิ่งแวดล้อมภายในสถานที่ทำงานของผู้เสียชีวิต สถานที่ที่สงสัยว่าผู้เสียชีวิตถูกกัดโดยสัตว์ที่สงสัยโรคพิษสุนัขบ้า สัมภาษณ์เชิงคุณภาพเจ้าของสถานที่ทำงานและสถานที่ที่สงสัยว่าผู้เสียชีวิตถูกกัดโดยสัตว์ที่สงสัยเป็นโรคพิษสุนัขบ้า ตลอดจนสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเสียชีวิต รวมถึงค้นหาข้อมูลสถานการณ์จำนวนสัตว์ที่ตรวจยืนยันว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า โดยค้นหาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม-ตุลาคม 2559 จากเว็บไซต์ www.thairabies.net เพื่อสนับสนุนสถานที่ที่สงสัยว่าผู้เสียชีวิตถูกสัตว์ที่สงสัยโรคพิษสุนัขบ้ากัด

3. สอบสวนค้นหาผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้า ได้แก่ บุคคลที่สัมผัสกับผู้ป่วยที่สงสัยโรคพิษสุนัขบ้า สัตว์ที่สงสัยโรคพิษสุนัขบ้า หรือถูกสัตว์ที่สงสัยโรคพิษสุนัขบ้ากัดหรือข่วน จากนั้นจะนำผู้สัมผัสทุกคนไปที่โรงพยาบาลเพื่อรับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และติดตามการรับวัคซีนจนครบชุดทุกราย

นิยามที่ใช้ในการสอบสวนโรค

1. นิยามผู้ป่วยโรคพิษสุนัขบ้า

ผู้ป่วยสงสัย หมายถึง ผู้ป่วยที่มีอาการดังต่อไปนี้ อ่อนแรง สับสน ชักเกร็งกระตุก มีไข้ กลั้วน้ำและกลั้วลม หดศดหรือเสียชีวิตร่วมกับประวัติสัมผัสสัตว์ที่สงสัยว่าติดเชื้อไวรัสพิษสุนัขบ้า ผู้ป่วยยืนยัน หมายถึง ผู้ป่วยที่มีผลตรวจทางห้องปฏิบัติการยืนยันว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า จากสิ่งส่งตรวจน้ำลาย น้ำไขสันหลัง ปมรากผมหรือเนื้อสมอง⁽¹⁾

2. ผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้า คือ บุคคลที่สัมผัสกับผู้ป่วยที่สงสัยโรคพิษสุนัขบ้า สัตว์ที่สงสัยโรคพิษสุนัขบ้า หรือถูกสัตว์ที่สงสัยเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัดหรือข่วน แบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังต่อไปนี้⁽²⁾

ผู้สัมผัสประเภทที่ 1 ผู้สัมผัสที่ให้อาหารสัตว์ที่สงสัยเป็นโรคพิษสุนัขบ้า หรือถูกสัตว์ที่สงสัยเป็นโรคพิษสุนัขบ้าเลียที่ผิวหนังที่มีแผล

ผู้สัมผัสประเภทที่ 2 ผู้สัมผัสที่ถูกกัดที่ผิวหนัง หรือโดนข่วน โดยเป็นแผลลอกที่ไม่มีเลือดออก

ผู้สัมผัสประเภทที่ 3 ผู้สัมผัสที่ถูกกัดที่ผิวหนัง หรือโดนข่วน โดยเป็นแผลเลือดออก หรือสัมผัสน้ำลายของสัตว์ที่สงสัยพิษสุนัขบ้าผ่านทางบาดแผล

ผลการสอบสวน

1. การยืนยันการวินิจฉัยในผู้ป่วย

พบผู้ป่วยเพศชาย ชาวแกมพูชา อายุ 24 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชา อาชีพรับจ้างก่อสร้าง มีประวัติถูกสุนัขจรจัดกัดที่บริเวณน่องด้านขวา ลักษณะเป็นแผลฉกรรจ์ ที่อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2559 ผู้ป่วยได้ไปรักษาที่โรงพยาบาลพนสนิมคม ไม่ทราบประวัติการล้างแผลก่อนมาโรงพยาบาล ผู้ป่วยได้รับการรักษาโดยล้างแผล ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า 1 เข็ม วัคซีนป้องกันบาดทะยัก 1 เข็ม และได้ยาต้านจุลชีพแบบรับประทาน หลังจากนั้นผู้ป่วยขาดการติดตามการรักษาเนื่องจากเป็นคนต่างด้าวและไม่มีเงินจ่ายค่ารักษาพยาบาล (ค่ารักษาพยาบาลที่บันทึกในเวชระเบียน 5,200 บาท) ต่อมาวันที่ 21 ตุลาคม 2559 ผู้ป่วยมีอาการแน่นหน้าอกร่วมกับมีไข้ วันที่ 23 ตุลาคม 2559 เวลา 09.00 น. ผู้ป่วยมีอาการปวดจุกแน่นท้อง ไปรับการรักษาที่คลินิกเวชกรรมทั่วไป โรงพยาบาลเลิดสิน แพทย์วินิจฉัย Dyspepsia และได้รับการรักษาตามอาการเวลา 23.00 น. ของวันเดียวกันนั้น ผู้ป่วยมีอาการกระสับกระส่าย น้ำลายฟูมปาก ถ่มน้ำลายตลอดเวลา ญาตินำผู้ป่วยส่งที่ห้องฉุกเฉิน โรงพยาบาลเลิดสิน แพทย์ส่งผู้ป่วยไปที่หอผู้ป่วยหนักอายุรกรรม โดยวินิจฉัย

เบื้องต้นว่าสงสัยโรคพิษสุนัขบ้า ผู้ป่วยถูกส่งไปที่ห้องแยกโรค หอผู้ป่วยหนักอายุรกรรม วันที่ 24 ตุลาคม 2559 เวลา 07.00 น. ผู้ป่วยมีอาการชักเกร็งกระตุก น้ำลายฟูมปาก ชีพจรเต้นเร็ว เวลา 15.00 น. ผู้ป่วยชีพจรเต้นช้า ปลูกไม่ตื่น แพทย์ได้ใส่ท่อช่วยหายใจและให้การช่วยฟื้นคืนชีพเป็นเวลา 5 นาที หลังจากนั้นผู้ป่วยมีชีพจร ญาติได้ยุติการช่วยกู้ชีพเวลา 18.05 น. ผู้ป่วยเสียชีวิต ประวัติเวชระเบียนบันทึกว่าผู้ป่วยมีลักษณะแผลเป็นที่เหมือนเป็นแผลฉกรรจ์ที่น่องด้านขวาและพบผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการจากศูนย์ความร่วมมือองค์การอนามัยโลก ไวรัสสัตว์สู่คน คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รายงานพบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสโรคพิษสุนัขบ้าในน้ำลาย ปัสสาวะ ปมรากผม และเนื้อสมองของผู้เสียชีวิต ไม่พบสารพันธุกรรมของเชื้อพิษสุนัขบ้าในตัวอย่างเลือด โดยวิธีการตรวจ RT-PCR (รูปที่ 1)

จากการสอบถามประวัติผู้เสียชีวิตจากผู้ร่วมงานในแคมป์คนงานก่อสร้าง ไม่สามารถสัมภาษณ์ภรรยาของผู้เสียชีวิตเนื่องจากกลับประเทศกัมพูชา พบว่าก่อนที่ผู้เสียชีวิตจะมาทำงานที่กรุงเทพมหานคร ผู้เสียชีวิตและภรรยาเดินทางที่จังหวัดชลบุรี ได้มาทำงานที่แคมป์เมื่อเดือนสิงหาคม 2559 บุคลิกผู้เสียชีวิตเป็นคนชอบเก็บตัว ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงานและอยู่กับภรรยาที่บ้าน ช่วงที่ทำงานที่แคมป์คนงาน ผู้เสียชีวิตไม่เคยถูกสุนัขกัด

2. การศึกษาความสัมพันธ์ของการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในผู้เสียชีวิต

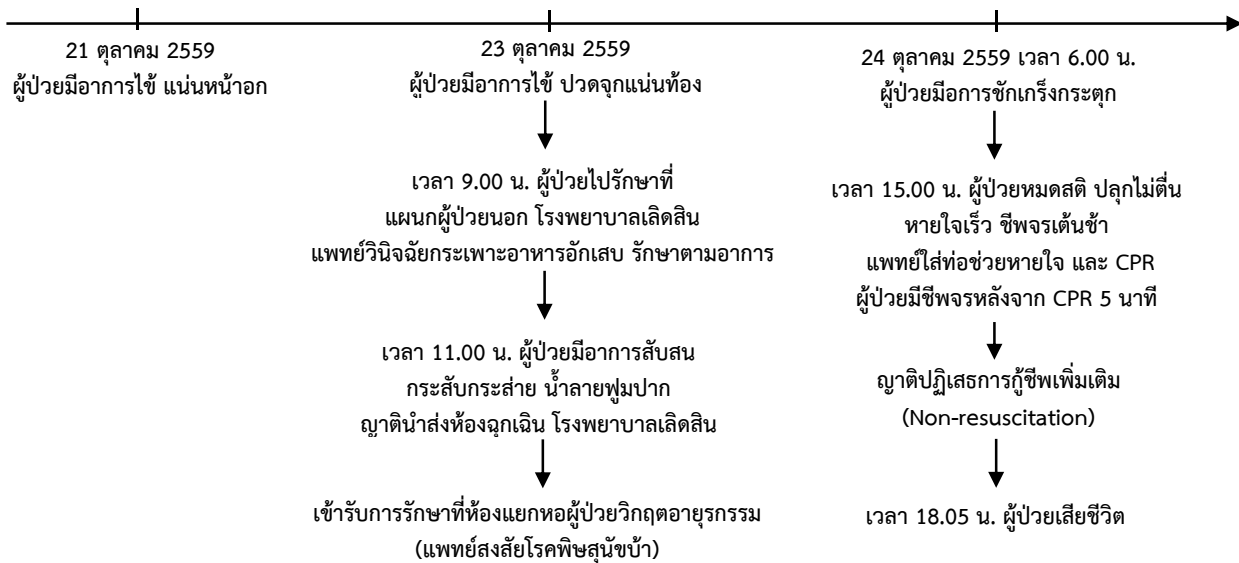
เมื่อศึกษาเปรียบเทียบจำนวนสุนัขที่ตรวจยืนยันว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า โดยศึกษาตั้งแต่วันที่ผู้เสียชีวิตถูกสุนัขกัด คือ วันที่ 9 กรกฎาคม 2559 ถึงวันที่ผู้ป่วยเริ่มมีอาการ ซึ่งพบว่ามีรายงานสุนัขที่ตรวจยืนยันพบว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้าในอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี ตั้งแต่วันที่ 9 กรกฎาคม-21 ตุลาคม 2559 ทั้งหมด 5 ตัว ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเขตสาทร กรุงเทพมหานคร ในช่วงเวลาเดียวกัน ไม่มีรายงานสุนัขที่ตรวจยืนยันพบว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้าในเขตดังกล่าว (รูปที่ 2)

3. การค้นหาผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้า

ผลการค้นหาผู้สัมผัสในกรุงเทพมหานคร พบผู้สัมผัสทั้งหมด 30 คนที่โรงพยาบาลเลิดสิน โดยผู้สัมผัส 17 คนทำงานที่แผนกฉุกเฉิน และอีก 13 คน ทำงานที่หอผู้ป่วยหนักอายุรกรรม โดยผู้สัมผัส 29 คน เป็นผู้สัมผัสประเภทที่ 1 และผู้สัมผัส 1 คน เป็นผู้สัมผัสประเภทที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 96.56 และ 3.44 ตามลำดับ ผู้สัมผัสทุกคนได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่โรงพยาบาลเลิดสิน การค้นหาผู้สัมผัสที่ที่พักคนงานก่อสร้าง พบผู้สัมผัสทั้งหมด 15 คน โดยผู้สัมผัส 10 คนเป็นผู้สัมผัสประเภทที่ 1 และอีก 5 คนเป็นผู้สัมผัสประเภทที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 66.67 และ 33.33 ตามลำดับ

ผู้สัมผัสทุกคนได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่โรงพยาบาล
เลิดสิน โรงพยาบาลราชวิถี และศูนย์บริการสาธารณสุข สำนัก-
อนามัย กรุงเทพมหานคร
ผลการค้นหาผู้สัมผัสโรคในจังหวัดชลบุรี สุนัขที่กัดผู้เสียชีวิต

ได้กักตุนบุคลากรทางการแพทย์ 2 คน และพ่อค้าในตลาดที่ตั้งอยู่ใกล้กับ
สถานื่อนามัยเนินแรเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2558 ซึ่งเป็นวันเดียวกันที่
ผู้เสียชีวิตถูกกัด โดยผู้สัมผัสทั้งหมดจัดอยู่ในผู้สัมผัสประเภทที่ 3
ซึ่งได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่สถานื่อนามัยเนินแร

รูปที่ 1 ลำดับเหตุการณ์อาการและอาการแสดงในผู้ป่วยยืนยันพิษสุนัขบ้า

วันที่ 9 กรกฎาคม 2559 ผู้ป่วยเสียชีวิตถูกสุนัขกัด

อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี

วันที่ 12 กรกฎาคม 2559
มีบันทึกสุนัขยืนยันการตรวจพบว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า
วันที่ 13 กรกฎาคม 2559
มีบันทึกสุนัขยืนยันการตรวจพบว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า
วันที่ 25 สิงหาคม 2559
มีบันทึกสุนัขยืนยันการตรวจพบว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า
วันที่ 2 กันยายน 2559
มีบันทึกสุนัขยืนยันการตรวจพบว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า
วันที่ 12 ตุลาคม 2559
มีบันทึกสุนัขยืนยันการตรวจพบว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า

เขตสาธิต กรุงเทพมหานคร

ไม่มีบันทึกสุนัขยืนยันการตรวจพบโรคพิษสุนัขบ้า
ในเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม

วันที่ 28 สิงหาคม 2559

ไม่มีบันทึกสุนัขยืนยันการตรวจพบโรคพิษสุนัขบ้า
หลังจากที่ผู้เสียชีวิตย้ายมาทำงานที่แคมป์คนงาน
ก่อสร้าง

แหล่งข้อมูลจาก www.thairabies.net

วันที่ 22 ตุลาคม 2559 ผู้ป่วยเริ่มมีอาการของโรคพิษสุนัขบ้า

รูปที่ 2 การศึกษาความสัมพันธ์ของการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์กับผู้เสียชีวิต ระหว่างวันที่ 9 กรกฎาคม-21 ตุลาคม 2559

รูปที่ 3 สภาพแวดล้อมในแคมป์คนงานก่อสร้าง เขตสาธิต กรุงเทพมหานคร

วิจารณ์ผลการสอบสวน

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลอาการและอาการแสดง การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการในผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้ารายนี้พบว่าพบสารพันธุกรรมของไวรัสพิษสุนัขบ้าด้วยวิธี RT-PCR ในตัวอย่างน้ำลาย ปมรากผม ปัสสาวะและน้ำไขสันหลังแต่ไม่พบในตัวอย่างเลือด บ่งบอกว่าปริมาณไวรัสพิษสุนัขบ้าในระบบประสาทของผู้เสียชีวิตมีปริมาณที่มาก ในขณะที่ผู้เสียชีวิตเข้ารับการรักษาที่หอผู้ป่วยวิกฤติ แผนกอายุรกรรม บุคลากรทางการแพทย์ได้มีการจัดเตรียมห้องแยกสำหรับรับผู้เสียชีวิตและสวมเครื่องป้องกันตัวเองขณะที่ดูแลและรักษาผู้เสียชีวิต อย่างไรก็ตามยังคงพบบุคลากรทางการแพทย์ 1 คนที่ถูกข่วนโดยผู้เสียชีวิต

สุนัขที่ถูกฝังในวันเดียวกันกับผู้เสียชีวิตถูกกักต้อนจะเป็นตัวเดียวกันที่เป็นสาเหตุของการติดเชื้อในผู้เสียชีวิต เนื่องจากเมื่อพิจารณาข้อมูลจาก www.thairabies.net มีรายงานสุนัขเสียชีวิตยืนยันการตรวจพบโรคพิษสุนัขบ้าอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี ตั้งแต่วันที่ 9 กรกฎาคม-21 ตุลาคม 2559 ซึ่งจังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีรายงานการตรวจพบโรคพิษสุนัขบ้าอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2560 นั่นคือต้องมีการเพิ่มมาตรการควบคุมป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในจังหวัดชลบุรี (รูปที่ 4, 5)

ข้อจำกัดในการศึกษา

การยืนยันโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัขที่สงสัยว่าน่าจะกัดผู้เสียชีวิตไม่สามารถทำได้เนื่องจากสุนัขถูกฝังและไม่ได้แจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำซากสุนัขไปตรวจทางห้องปฏิบัติการ

มาตรการป้องกันควบคุมโรคที่ได้ดำเนินการ

1. ติดตามการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้าทุกรายจนครบกำหนด
2. ประสานทางปศุสัตว์อำเภอพนสนิมคม ดำเนินการทำ ring vaccination ในสุนัขและแมวทุกตัว
3. ให้ความรู้ประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าและการป้องกันโรค

ข้อเสนอแนะ

นายจ้างแรงงานต่างชาติควรกระตุ้นให้แรงงานต่างชาติมีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าทุกคน เพื่อที่จะสามารถรับการรักษาหรือติดตามในกรณีถูกสุนัขที่สงสัยเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัด และควรแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตรวจยืนยันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์เพื่อให้มีการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าอย่างรวดเร็ว

บุคลากรทางการแพทย์ได้ดูแลและรักษาผู้ป่วยที่สงสัยโรคพิษสุนัขบ้าควรสวมเสื้อกาวน์ หน้ากากและแว่นตาเพื่อป้องกันสารคัดหลั่งจากผู้ป่วยและการบาดเจ็บจากตัวผู้ป่วย นอกจากนี้ควรมีการบันทึกข้อมูลของผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้าลงในแบบรายงาน ร.36 เพื่อป้องกันการขาดนัดการรับวัคซีนป้องกันพิษสุนัขบ้าและทำให้สามารถตรวจสอบการได้รับวัคซีนในผู้สัมผัสแต่ละรายได้

ภาครัฐและประชาชนควรร่วมมือกันในการควบคุมประชากรสุนัขและแมว ตลอดจนส่งเสริมยุทธศาสตร์หลัก 5 ยุทธศาสตร์ในการควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในคนและในสัตว์

สรุปผลการศึกษา

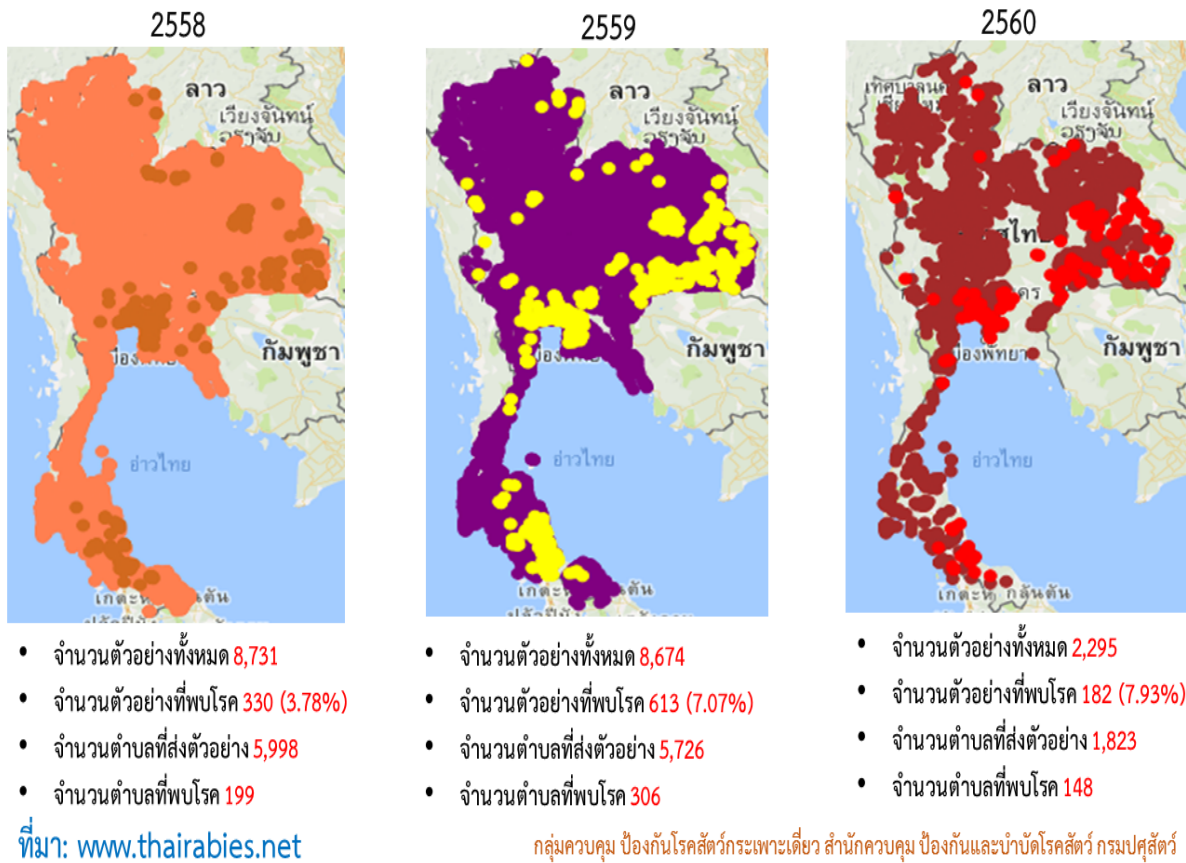
การติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าในผู้เสียชีวิตรายนี้น่าจะมีสาเหตุจากสุนัขที่จังหวัดชลบุรีกัด เนื่องจากผู้เสียชีวิตมีประวัติถูกสุนัขกัดที่อำเภอพนสนิมคมโดยมีแผลเป็นที่น่องขวาและมีรายงานสุนัขที่ตรวจยืนยันว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่ที่ผู้เสียชีวิตเคยอาศัยอยู่และผู้เสียชีวิตก็ได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเข็มแรกไปแล้วแต่ขาดการติดตามให้ไปรับวัคซีนจนครบชุด จากการสอบสวนพบผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้าทั้งหมด 48 คน ซึ่งทุกคนได้รับวัคซีนป้องกันพิษสุนัขบ้าและติดตามการรับวัคซีนต่อจนครบชุด ได้ให้ความรู้แก่ประชาชนควรตระหนักถึงสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าและรู้วิธีการแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่เกี่ยวข้องเมื่อพบซากสุนัขที่สงสัยว่าตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้า เพื่อป้องกันการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในคนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

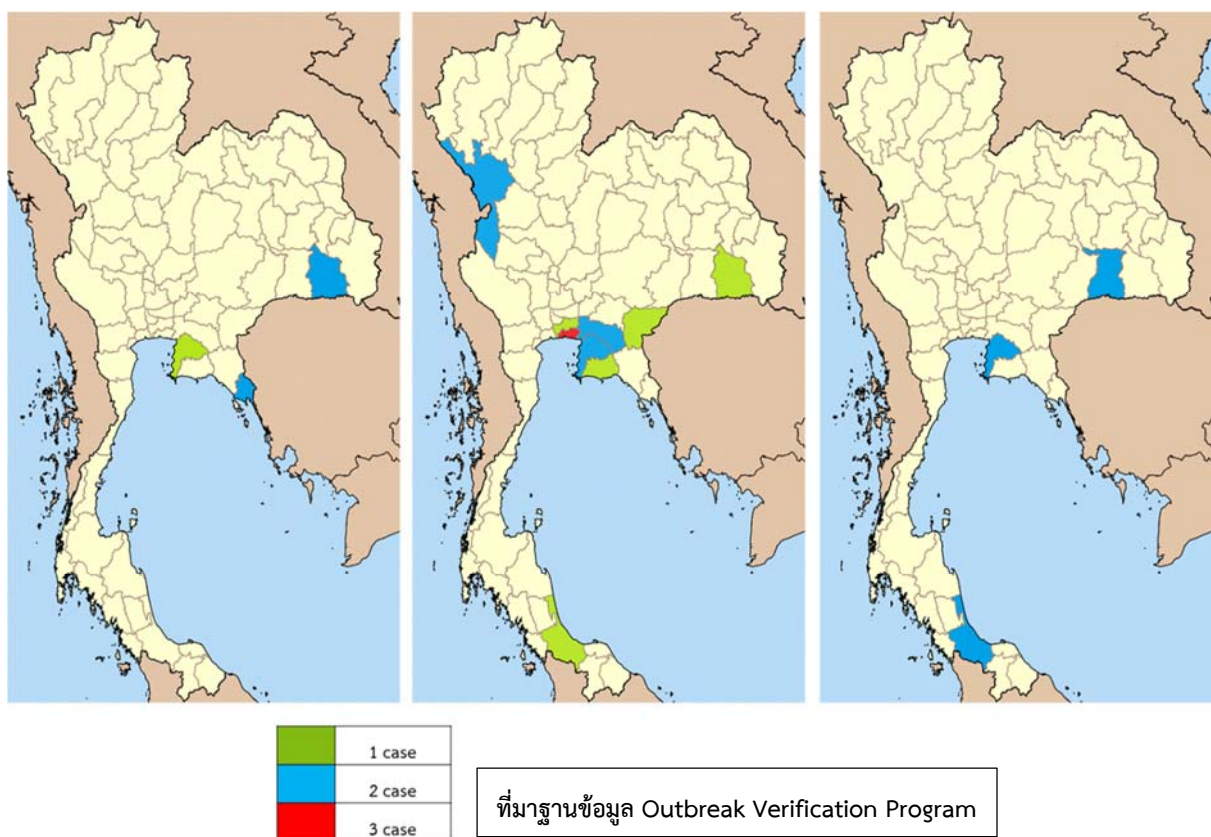
ขอขอบคุณ สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง สำนักงานควบคุมป้องกันโรคที่ 6 จังหวัดชลบุรี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี โรงพยาบาลเลิดสิน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพนสนิมคม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลเนินแร่และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลนาเริก

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค. แนวทางเวชปฏิบัติโรคพิษสุนัขบ้าและคำถามที่พบบ่อย. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2556. หน้า 27-31.
2. World Health Organization. WHO guide for rabies pre and post-exposure prophylaxis in humans. Department of Neglected Tropical Diseases–Neglected Zoonotic Diseases Team; 2010.

รูปที่ 4 แผนที่แสดงจำนวนสุนัขที่ตรวจยืนยันพบโรคพิษสุนัขบ้า ปี พ.ศ. 2558-2560

รูปที่ 5 แผนที่พบผู้ป่วยยืนยันโรคพิษสุนัขบ้ารายจังหวัด ปี พ.ศ. 2558-2560

แนะนำการอ้างอิงสำหรับบทความนี้

วรยศ ดาราสว่าง, เสาวพัทธ์ ฮันจ้อย, กัญธิกา ถิ่นทิพย์. การสอบสวนโรคพิษสุนัขบ้าในคน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร วันที่ 26 ตุลาคม-1 พฤศจิกายน 2559. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์. 2561; 49: 433-9.

Suggested Citation for this Article

Darasawang W, Hinjoy S, Thintip K. Human rabies case investigation in Sathorn district, Bangkok, 26th October –1st November 2016. Weekly Epidemiological Surveillance Report. 2018;49: 433-9.

Human rabies case investigation in Sathorn district, Bangkok, 26th October–1st November 2016

Authors: Worrayot Darasawang¹, Soawapak Hinjoy², Khantika thintip²

¹ Field Epidemiology Training Program, Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health, Thailand

² Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health, Thailand

Abstract

Background: On 24th October 2016, Bureau of Epidemiology received a notification of suspected human rabies death from Lerdsin hospital, second case in Bangkok. Bureau of Epidemiology and Institute for urban disease control (IUDC) jointly conducted an investigation on 26th October 2016. The purposes of this investigation were to confirm the diagnosis, identify the possible source of infection and find the active case exposed to rabies.

Method: We reviewed medical records for clinical information, laboratory diagnosis. Health care workers and cases' co-worker were interviewed for cases' rabies exposure histories and possible human exposed to rabies. We reviewed reported confirmed animal rabies in www.thairabies.net to identify the possible source of infection.

Results: The Cambodian male showed clinical symptoms on 21st October 2016. During admission, he had agitation and seizure, dyspnea and cardiac arrest later. Health care workers intubated the endotracheal tube and performed cardio-pulmonary resuscitation in the patient. The case was bitten by a suspected dog in Chonburi province; wound scar was found at his right calf. Forty-eight humans exposed to rabies that already had complete rabies post exposure prophylaxis.

Conclusion and Recommendation: Dog in Chonburi province was a possible source of rabies infection. Forty-eight human exposed to rabies were brought to be vaccinated and followed up until complete schedule. For human rabies prevention, people should notify public health authorities when they found death unexplainable dog.

Keywords: rabies in human, Phanat Nikhom District, Chon Buri Province